A. CAMPMAJÓ I TORNABELL

EL PROFESSOR FERRAN CASADESUS I CASTELLS

Actes III Congrés d'Història de la Medicina Catalana.

Lleida, 1981. vol. II.

EL PROFESSOR FERRAN CASADESUS I CASTELLS

A. CAMPMAJÓ I TORNABELL

És de la personalitat d'en Ferran Casadesús i Castells del qui volem dir algunes coses com a catedràtic d'Otorrinolarinogologia de la Facultat de Medicina de Barcelona.

Fou el dia 25 de setembre de 1902, quan es va publicar un Reial Decret del Ministeri d'Instrucció Publica, informant en una sèrie d'articles segons els quals el primer d'ell diu:

> "Articulo 1º.- Desde el curso proximo será obligatoria en la Licenciatura de la Facultad de Medicina, el estudio de las siguientes asignaturas: Oftalmología con su clínica en el cuarto grupo. Enfermedades de los oídos, nariz y garganta con su clínica en el quinto grupo. Dermatología y Sifiliografía con su clínica en el sexto grupo."

Venen després un seguit d'articles relacionats amb la forma de proveïr la càtedra respectiva, els deures dels alumnes, etc. fins un total de 5 articles.

D'aquesta manera fou reconegut oficialment l'estudi de la O.R.L. a la Llicenciatura, cosa que donà lloc a que un company de la nostra Ciutat Comtal, el Dr. Ricard Botey opinés:

> "España podrá codearse ya con naciones tan poderosas como Alemania, Austria y ciertas Facultades de Francia como París y Burdeos".

Per tal com encara a França no es obligatòria aquesta assignatura a totes les Facultats. Afegint el mateix autor:

> "...Inglaterra, que se aprecia de tan civilizada no posee todavía cátedra de O.R.L. estando en esto a un nivel inferior al de Rusia, Bélgica, Suiza, Italia y Holanda".

El primer catedràtic d'O.R.L. a Barcelona va ésser el doctor F. de Sojo, a qui va succeir el doctor Casadesús.

El Dr. Casadesús, encara que d'origen català, va nèixer a Madrid el dia 9 de setembre de 1881, o sigui que en l'any actual compleix precisament el primer centenari del seu naixement.

Va cursar els estudis de Llicenciatura a la capital d'Espanya i a Barcelona, així com també la presentació de la tesi per obtenir el titol de Doctor, amb excel.lents qualificacions; Premi extraordinari i Sobresalient, respectivament.

La seva afició per l'Anatomia feu que, juntament amb el Dr. Olòriz, exercís el càrrec de director d'Anatomia de la Facultat de Medicina de la Universitat Central Complutense.

Però el seu destí era Barcelona, a la que tant estimava i fou així com aviat, en unes oposicions a la càtedra d'Anatomia

Descriptiva de la nostra ciutat, va obtenir el nomenament com a Professor Auxiliar.

Més endavant és el seu oncle, el Dr. Josep Roquer i Casadesús, el que va influir en ell per tal de que es decidís per l'estudi i investigació en el camp de la nostra especialitat.

Veiem aleshores com a Madrid es fa càrrec de llocs importants en relació a l'O.R.L. com per exemple Professor Auxiliar per oposició a la càtedra d'O.R.L. de la Universitat Complutense, dirigint els Serveis de Centres tan reconeguts com l'Institut Rubio, la Clínica de la Creu Roja i el "**Sanatorio de la Encarnación**".

Esdevé finalment l'any 1926 en el que després de fortes i renyides oposicions, aconsegueix la càtedra d'O.R.L. de la Facultat de Barcelona.

En l'exercici de la seva càtedra va desenvolupar una tasca important. Fou un home ponderat, atent en el tracte amb els demés, respectuós; en els exàmens de l'assignatura li costava molt de suspendre als seus alumnes.

Encara el recordo quan realitzava l'exploració del timpà amb un otoscop, ajudat d'una petita lupa que sempre portava a la butxaca, per visualitzar amb més detalls la membrana timpànica. (Recordem que per aquelles dates l'escòpia elèctrica o el modern microscopi encara no s'havien ideat).

Cal remarcar que dominava perfectament tota l'especialitat com per exemple l'Otologia, amb els seus amplis buidaments de mastoides o com era coneguda aleshores la "**trepanació d'orella**" sense tenir en compte (com passa ara) conservar quan es pot la funció auditiva en les modernes timpanoplàties, i en el camp rinològic la trepanació dels sinus de la cara, així com el tractament d'una malaltia avui en dia quasi desconeguda com l'ozena nasal amb tota la seva simptomatologia de crostisser fètid endonasal, el tractava amb bastant bon resultat, mitjançant una operació que tenia per finalitat fer més estret el pas de les fosses nasals (la famosa operació de Lautenschlager).

Però la seva dedicació i el camp on es distingí més fou la laringe, concretament el domini de la Laringocirurgia.

Aquells eren temps molt difícils; l'anestesiologia i els moderns antibiòtics no hi eren, com és de suposar. Aleshores una laringectomia total era una operació força complicada sobre tot pel que fa al seu postoperatori.

El malalt, era preparat unes hores abans amb una injecció de Brom-Hioscin; l'anestèsia era local, amb grans quantitats de novocaina i adrenalina. El malalt era ben subjectat a la taula d'operacions, però a vegades sentia forts dolors que traduïa picant amb les mans damunt la taula d'operació com podia.

Amb tot, el Dr. Casadesús realitzava la intervenció amb una perfecta tècnica quirúrgica, "**revisant**" de manera discreta les àrees ganglionars cervicals.

Els seus ajudants preferits en aquesta intervenció eren dos companys ja desapareguts i ex-alumnes seus; els Drs. Josep Mª Roca de Viñals i Josep Torrents, així com dos més, sortosament entre nosaltres, els Drs. Capellà y Pulido, que han aconseguit una merescuda fama en l'especialitat.

Més endavant va idear una manera de parlar les persones laringectomizades que va obtenir molta difusió en el nostre país. Per tal com l'"**Erimofonia**", és a dir la parla mitjançant l'exercici obtingut amb l'emissió de rots, encara no es realitzava llavors.

Amb el temps i avançant la tècnica operatòria fou un gran defensor, quan era factible, de la laringectomia parcial supraglòtica del Prof. Justo Alonso de Montevideo, que permetia i permet, en les formacions neoplàssiques de la regió supraglòtica, realitzar una exèresi parcial, cosa que permet una fonació normal a l'ésser respectades les esmentades cordes vocals.

Llur aportació en treballs científics fou ben important; sota aquest aspecte cal recordar alguns d'ells, com: "**La trepanació del si frontal per via externa**", "**Los laringoceles**", els seus estudis morfològics sobre l'espai occipitoatloide, la tècnica per "**El abordaje del golfo de la yugular**", tractament del càncer de la laringe; "**la broncoscopie dans le diagnostic de la tuberculose ganglionaire mediastinique dans l'enfance**", "**Indications et résultats à cinq ans de la laryngectomie total**", "**la voz, la palabra y el canto**", etc...

El Prof. Casadesús va fundar també la Revista "**Acta Oto-Rino-Laringológica Ibero-Americana**", l'any 1950, revista en la que han col.laborat les més importants plomes nacionals i estrangeres de l'especialitat.

Això va donar lloc que l'esmentada Revista, l'any 1952, amb motiu de la seva jubilació oficial li dediqués un exemplar especial com a reconeixement a la seva tasca.

En l'aspecte docent cal destacar un nombre molt important de Cursets que sobre diferents temes de l'especialitat foren duts a cap en la seva càtedra.

Juntament amb el qui llegeix aquestes ratlles, fou el principal iniciador i patrocinador dels Premis de la Societat Catalana d'O.R.L. de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears, que cada any són convocats des de 1959 fins l'actualitat amb motiu de la festa de Sant Blai, patró dels Otorrinolaringòlegs.

Fou també el patrocinador de les reunions de la regió pirenenca amb les Societats Franceses d'O.R.L. que encara són vigents en els nostres dies.

Acadèmic numerari de les Reials Acadèmies de Medicina de Barcelona i Madrid, va ser President durant molts anys de la Societat Catalana d'O.R.L. de la nostra Acadèmia de Ciències Mèdiques.

Farem ara una breu enumeració dels nombrosos càrrecs i distincions rebudes per el Professor Casadesús:

- Encomienda con Placa de la Orden Civil de Alfonso X el Sabio.
- Chevalier de l'Ordre National de la Legion d'Honneur de la Republique Française.
- Membre de la Societas O.R.L. Latina.
- Honorary Fellow of the International College of Surgeons.
- Miembro de la Federación Argentina de las Sociedades de O.R.L.
- Miembro de la Sociedad Oto-Neuro-Oftalmológica Griega.
- President de Honor de la Sociedad Catalana de O.R.L.
- Medalla de oro de esta última.
- Miembro del Comité Permanente de los Congresos Internacionales de O.R.L.
- Fundador de la Sociedad Internacional de Audiología.

Tot i la seva jubilació oficial, com ja hem dit, l'any 1952, fins la seva mort, el dia 2 de desembre de 1972, continuà llurs tasques com a destacat especialista en la nostra Ciutat, a l'Institut Policlinic (Platón), on va morir als 91 anys, en una diada trista i gris, com jo

la recordo.

Aquesta és en síntesi i de forma breu, la vida callada d'un home que va saber romandre sempre en el seu lloc, formant una bona quantitat de deixebles, alguns d'ells en l'actualitat destacats especialistes.

Es així com, des d'aquell ja llunyà 1926 en que fou anomenat catedràtic d'O.R.L. de Barcelona, que la nostra especialitat no ha estat mancada d'una direcció docent qualificada i foren després els dignissims Professor Azoy i Trasserra els qui han continuat i continuen la tasca formativa de noves promocions d'estudiants i especialistes en la nostra branca, cada vegada amb més empenta i amb més anhel de superació.